

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ІНТЕГРАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Лілія ЛЕВКІВ

*Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського,
Львів, Україна*

Вступ. Реформа вищої освіти зумовила зміни в організації фізичного виховання у закладах вищої освіти. Обґрунтовуючи ефективність різних фізкультурно-оздоровчих технологій для комплексного розв'язання завдань фізичного виховання студентів, науковці по-різному формують кінцевий результат навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти. Зокрема, інтегральну характеристику навчальних досягнень студентів у фізичному вихованні фахівці визначають як «рухову компетенцію», «здоров'язберігальну компетенцію», «здоров'язбережувальну компетенцію», «здоров'язберігальну компетентність», «здоров'язберігаючу компетентність», «здоров'язбережувальну компетентність» [1, 2, 3, 4, 5, 7].

Мета дослідження – обґрунтувати поняття, що визначає інтегральну характеристику навчальних досягнень студентів у фізичному вихованні.

Для здійснення мети використано такі **методи**: аналіз наукової і методичної літератури, аналіз, синтез, аналогію, індукцію.

Результати. Науковці вважають, що поняття «компетентність» стосується людини і передбачає аспекти поведінки, що стоять за компетентним виконанням роботи. Поняття «компетенція» стосується роботи, сфери професійної діяльності, в якій людина є компетентною. Компетенція – це суспільна норма, яка містить знання, уміння, навички, способи діяльності, певний досвід. Компетенція сама по собі не є характеристикою особистості. Нею вона стає в процесі засвоєння й рефлексії учня, перетворюючись у компетентність. У своєму змісті компетентність уособлює не лише суму знань, навичок і умінь, а й здатність до їх застосування, сукупність взаємозалежних якостей особистості, спрямованих на опанування певного кола предметів або процесів і необхідних для якісної та дієвої маніпуляції ними. Компетентність – це результат набуття компетенцій, це нова одиниця виміру освіченості людини [6, 7].

Отже, компетентність – це здатність особи виконувати виробничі завдання, а компетенція – це стандарти поведінки, які забезпечують цю здатність. Тож сукупність навчальних досягнень студентів у фізичному вихованні слід вважати їхньою компетентністю.

У наукових дослідженнях компетентність, що пов'язана зі збереженням здоров'я учнів і студентів, означається як «здоров'язберігальна», «здоров'язберігаюча», «здоров'язбережувальна». Не виявлено дискусії серед науковців щодо доцільності застосування того чи іншого терміну. Зазначені поняття в окремих публікаціях вживаються як синоніми. Хоча, на нашу думку, варто обґрунтувати доцільність застосування вказаних термінів.

Філологи розрізняють поняття в широкому і вузькому сенсі. До перших належать універсальні явища, які часто зараховують до категорій. Поняття у вузькому сенсі відносяться до певної галузі наук, в них чітко визначають основні ознаки предмета, явища, процесу або об'єкта. У зв'язку з цим, термін «зберігання» традиційно вживається, коли йдеться про поняття у вузькому сенсі, зокрема про зберігання продуктів у холодильнику, одягу в шафі, грошей у банку, а термін «збереження» – коли мова про поняття в широкому сенсі, зокрема про збереження життя, мови, традицій, довкілля, а також здоров'я як цінності. Тож компетентність, пов'язану зі збереженням здоров'я, доцільно називати здоров'язбережувальною. Слід зазначити, що у правилах словотворення української мови не передбачено

застосування суфіксу (-юч), тому терміни «здоров'язберігаюча» слід вважати калькою з іншомовних слів.

У нормативних документах, що зумовлюють організацію навчання студентів у закладах вищої освіти здоров'язбережувальна компетентність входить до переліку як ключових (загальних), так і предметних (спеціальних) компетентностей. У стандартах вищої освіти педагогічних спеціальностей серед переліку загальних компетентностей майбутніх фахівців окреслено здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Здоров'язбережувальна компетентність як ключова – це система цінностей, взаємозв'язаних і взаємозумовлених знань, умінь і навичок, рівня фізичного стану, що забезпечують високий рівень здоров'язбережувальної діяльності, визнання здоров'я найважливішою цінністю людського буття [2].

Так, Г. Кондрацька зазначає, що здоров'язбережувальна компетентність як ключова формується на міжпредметному рівні за допомогою предметних компетенцій з урахуванням специфіки предметів та пізнавальних можливостей. Науковець виокремила шляхи формування здоров'язбережувальної компетентності як ключової у професійній підготовці майбутніх фахівців: розуміння потреби у здоровому способі життя та рухового режиму; уявлень про престижність високого рівня здоров'я та фізичної підготовленості; мотивації до занять фізичними вправами та активної життєвої позиція щодо вибору виду спорту; розширення рухового досвіду для розвитку фізичних якостей і природних здібностей відповідно до вікових особливостей [3].

Обговорення і висновки. Результатом навчальних досягнень студентів слід вважати не компетенцію, а компетентність. Компетентність, пов'язану зі збереженням здоров'я студентів, доцільно називати здоров'язбережувальною. Здоров'язбережувальна компетентність входить до переліку ключових компетентностей майбутніх фахівців. Зміст та шляхи формування здоров'язбережувальної компетентності дають змогу вважати її інтегральною характеристикою навчальних досягнень студентів у фізичному вихованні.

Ключові слова: ключова компетентність, здоров'язбережувальна компетентність, студенти.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Т.Є. Визначення структури здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів біології / Т.Є. Бондаренко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2012. – № 1(19). – С. 214–223.
2. Ішук О. А. Теоретичні та методичні основи формування здоров'язберігальної компетенції студентів закладів вищої освіти / О. А. Ішук, А. В. Цьось // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – № 4(44). – 2018. – С. 21–28.
3. Кондрацька Г. Д. Шляхи формування здоров'язбережувальної компетентності у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури / Кондрацька Г. Д. // International Academy Journal Web of Scholar. – 2018. – Т. 2, № 10(28). – С. 14–18.
4. Костюченко Т. М. Сутність та структура здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів / Т. М. Костюченко // Вісник Луганського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки. – 2015. – № 2. – С. 174–181.
5. Митчик О. Етапи формування здоров'язбережувальної компетенції в студентів вищих навчальних закладів / Олександр Митчик, Олена Сапожник // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – 2011. – № 3(15). – С. 75–79.
6. Професійна компетентність вчителя початкових класів : навч.-метод. посіб. / автори-упоряд.: В. Є. Берега, А. В. Галас. – Харків : Ранок, 2018. – 496 с.
7. Руденко М. Здоров'язберігальна компетентність студентської молоді як пріоритет діяльності освітнього менеджера в аспекті профілактики тютюнопаління серед студентів в умовах ВНЗ / М. Руденко // Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 17. – С. 149–154.